

Stadsenergie

Stadsenergie

Energie voor ruimtelijke ontwikkeling

*Energie en ruimte kunnen we niet los van elkaar zien. In de praktijk van de projecten die we voor veel overheden doen, merken we dat het niet handig is dat de gemeente wél gaat over waar energie gebruikt wordt, maar niet over hóe die energie daar dan komt. We stellen daarom het concept **Stadsenergie** voor. Een nog op te zetten publieke organisatie die ruimtelijke ontwikkeling en de ontwikkeling van het energiesysteem kan koppelen en daarmee perspectief geeft aan bewoners en bedrijven. Stadsenergie bestaat nog niet. Het is nog een concept dat verder vorm moet krijgen. In dit White paper delen we onze visie op een dergelijke organisatie.*

Inleiding

Energie is de hartslag achter wonen, werken en leven. Gemeenten zijn de regisseur over ruimtelijke ontwikkeling zoals woningbouw, bedrijventerreinen, mobiliteit en voorzieningen. En daarmee bepalen zij -indirect- waar energie nodig is. Tegelijkertijd bepaalt het energiesysteem steeds vaker wat ruimtelijk mogelijk is. Maar gemeenten hebben geen directe regie over dat systeem. De toenemende netcongestie laat zien

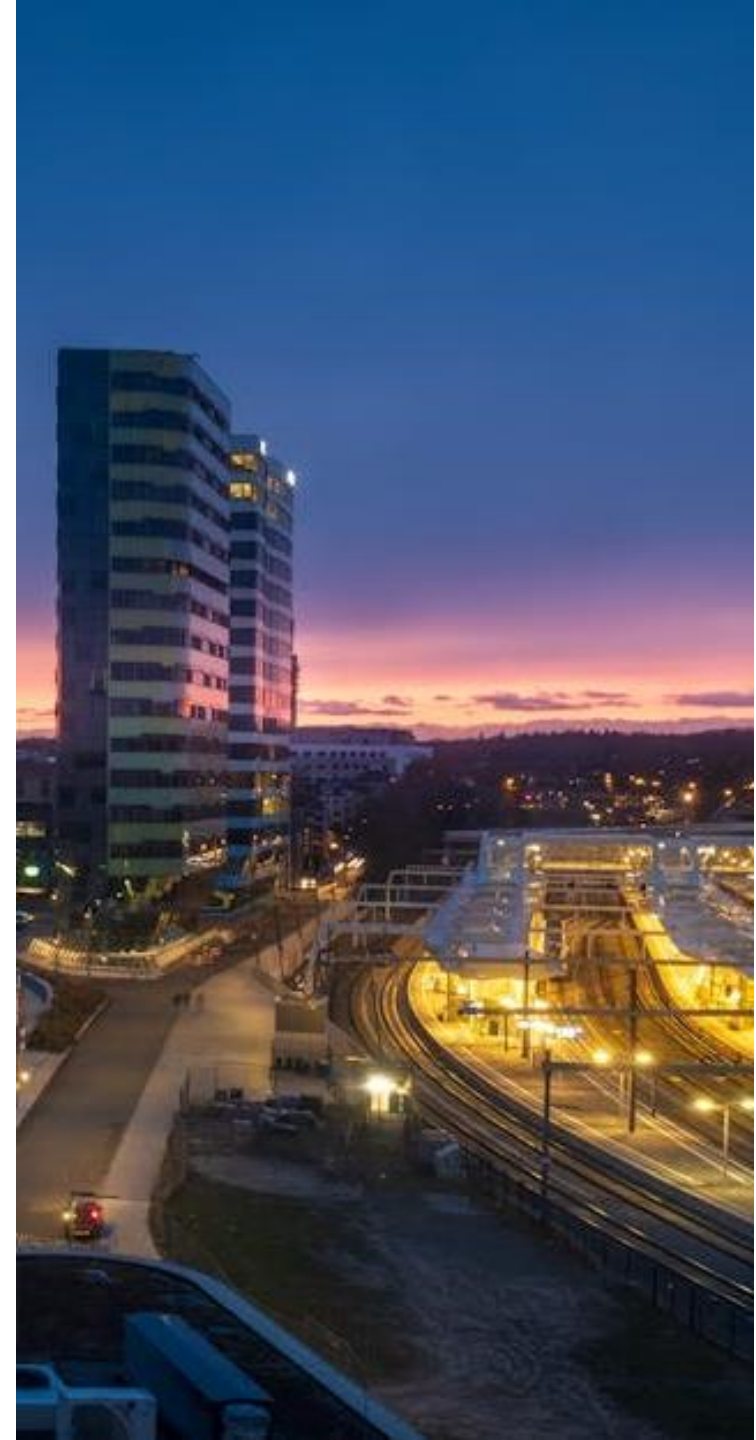
dat een gescheiden aanpak niet werkt en dat energie en ruimte niet meer los van elkaar te plannen zijn.

Stadsenergie: een publieke organisatie die energie en ruimte zou moeten verbinden, samenhang creëert en de energietransitie en ruimtelijke ontwikkelingen uitvoerbaar maakt — in het belang van de gemeente en haar inwoners.

Waarom Stadsenergie?

De huidige praktijk is versnipperd: ruimtelijke plannen worden los van het energiesysteem ontwikkeld. En andersom: het energiesysteem kan zich onvoldoende aanpassen op de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Dat leidt tot vertraging, hogere kosten en gemiste kansen. Stadsenergie doorbreekt dit patroon door vanaf het begin verantwoordelijkheid en regie te nemen in gebiedsontwikkeling, niet sectoraal maar integraal. Het zorgt voor een slim, integraal en toekomstbestendig ontwerp dat meegroeit met de stad.

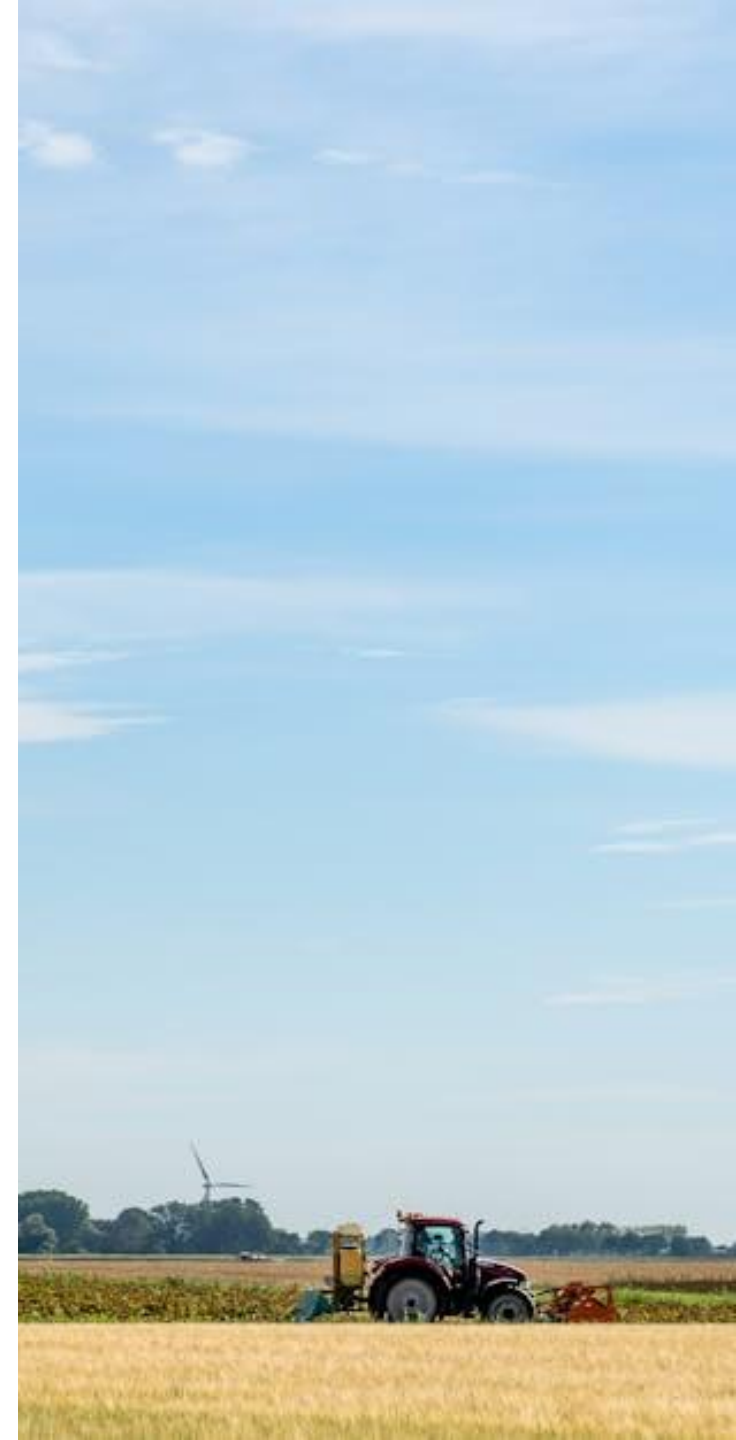
Wat doet Stadsenergie?

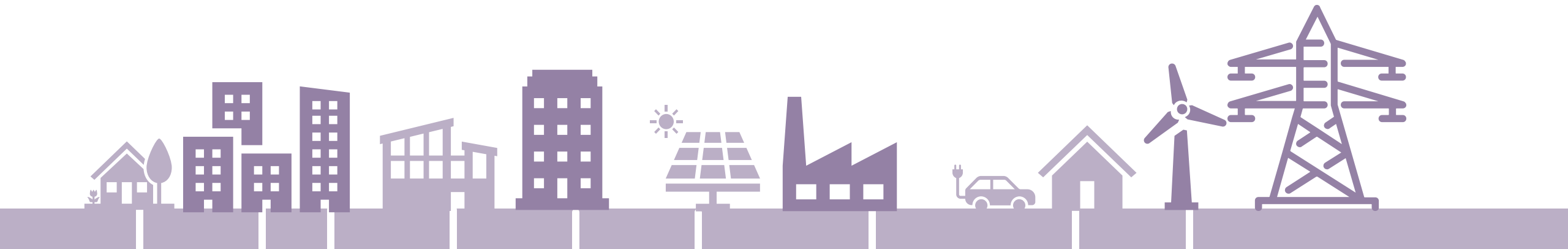
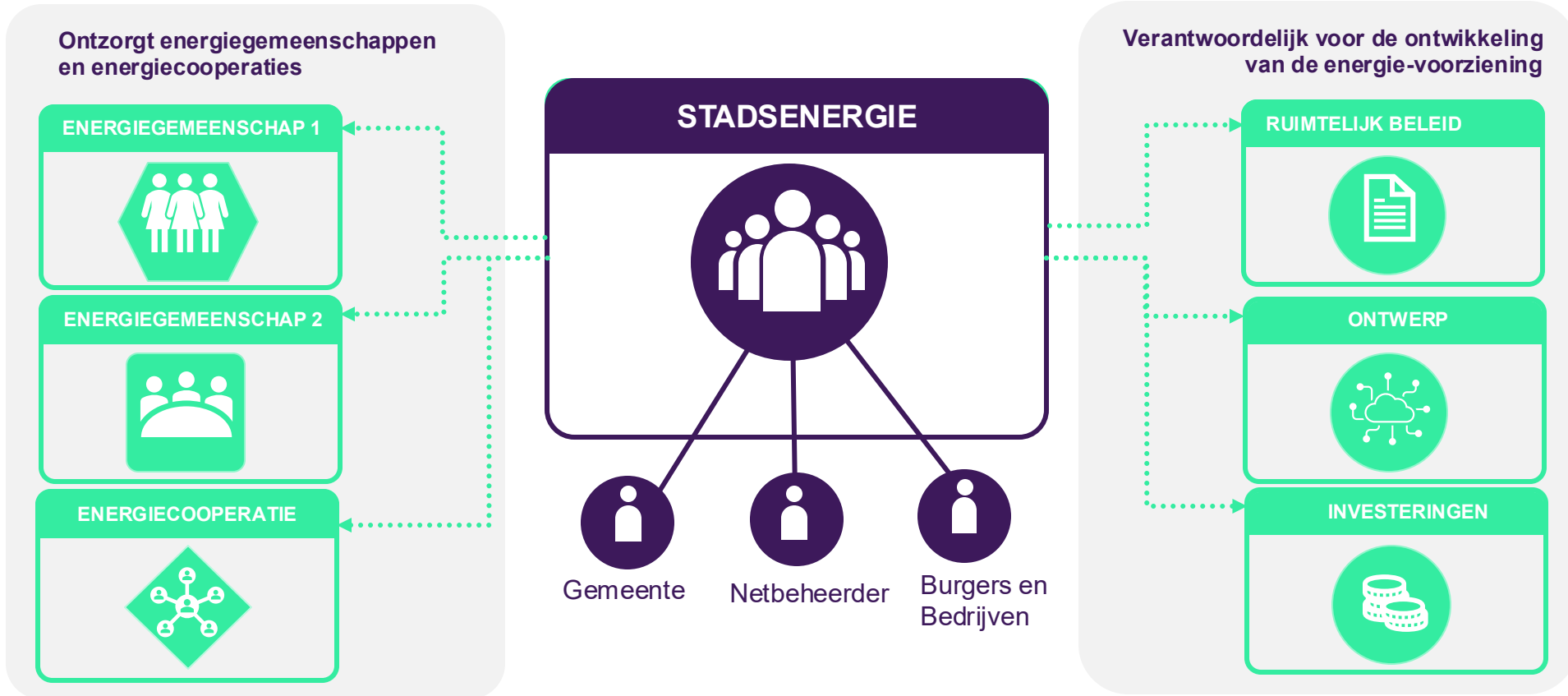
Stadsenergie is in onze visie een uitvoerende publieke organisatie met een maatschappelijke opdracht in het belang van de bewoners en ondernemers: zorgen voor een robuust, betaalbaar en duurzaam energiesysteem, afgestemd op de ruimtelijke ontwikkelingsplannen van de gemeente. Het zou moeten investeren in de energie opwek, back-up- en noodvoorzieningen, flexibiliteitsdiensten en slimme infrastructuur op slimme en passende plekken in de gemeente.

Het sluit contracten met marktpartijen, koopt flexibiliteit in bij bewoners en bedrijven en levert die aan de netbeheerders. Het bepaalt mede de omgevingsvisie en bestemmingsplannen. Stadsenergie vervult daarmee een leidende rol in de lange termijnontwikkeling van lokale, decentrale energievoorzieningen

in de gemeente én zou daarbij ook de verantwoordelijkheid voor de exploitatie ervan moeten dragen.

Ontwikkelperspectief, verduurzaming en betaalbaarheid zijn de pijlers van Stadsenergie. Door slimme lokale oplossingen en innovatieve contractvormen blijven de kosten beheersbaar. De kosten en baten van de energievoorziening blijven zoveel mogelijk lokaal. Onderzoek van DEP toont aan dat verzwaring van het elektriciteitsnet veel ruimte vraagt en duur is. Lokale maatregelen op wijkniveau kunnen dit voorkomen, maar er is nu niemand die daarover gaat. Stadsenergie neemt die verantwoordelijkheid.

Leef kwaliteit van burgers als basis

Omdat Stadsenergie het publieke belang vertegenwoordigt, kan het investeren in oplossingen die de kwaliteit van de gemeente verbeteren. Nu optimaliseren partijen vooral binnen hun eigen taak, zonder de bredere gevolgen te overzien. Stadsenergie zou de individuele belangen moeten overstijgen en zorgt dat energiebeleid bijdraagt aan de kwaliteit van de stad. Als een duurzaam en gezond energiesysteem op zich, maar ook als een energiesysteem dat energie levert aan ontwikkelingen die de leef kwaliteit in de stad vergroten.

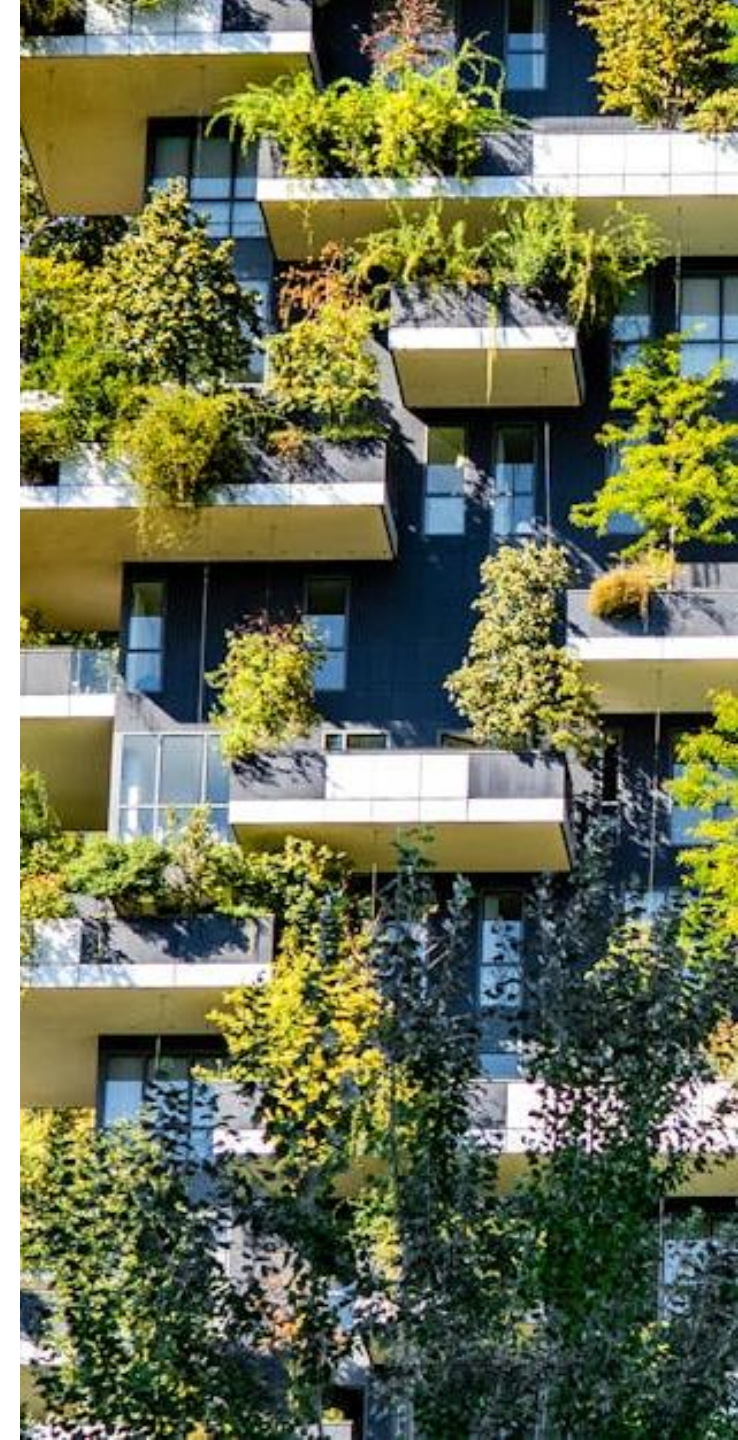
Eén organisatie gedeelde verantwoordelijkheid

Volgens ons zou Stadsenergie verantwoordelijk moeten zijn voor de energievoorziening in de stad. Het ontzorgt energiegemeenschappen en coöperaties, stemt af met netbeheerders en levert diensten aan het net. Het werkt vanuit één gedeelde ontwikkelvisie en maakt keuzes in het belang van de stad en haar inwoners.

Door lokale kennis en voorkeuren te benutten, ontstaat een energiesysteem dat technisch, ruimtelijk én maatschappelijk klopt.

In de praktijk betekent dit:

- Bewoners denken mee over hun warmte- en laadvoorzieningen;
- Ondernemers investeren samen in lokale oplossingen;
- Coöperaties passen hun zonnedaken in het gemeentelijk systeem in;
- Gemeenten nemen energie-eisen op in ruimtelijke plannen, in samenspraak met Stadsenergie.

- **Coöperatief zonnedak:** Wanneer bewoners of een coöperatie een groot zonnedak willen realiseren, bekijkt Stadsenergie hoe dit in het gemeentelijk systeem past. Waar nodig regelt het aansluitingen, flexibiliteitscontracten en zorgt dat de coöperatie lokaal stroom kan afzetten.
- **Omgevingsvisie en bestemmingsplan:** Stadsenergie heeft een stem in de omgevingsvisie en zorgt dat energie-eisen worden verankerd. Denk aan afspraken over laadcapaciteit per woning, aanwijzing van zones voor energie-intensieve activiteiten en reservering van ruimte voor batterijen en transformatorstations. Zo ontstaat een bestemmingsplan dat energie en ruimte integraal benadert. Naast het bestemmingsplan voor ruimte komt er dus een energie-bestemmingsplan.
- **Nieuwbouwontwikkeling:** Stadsenergie bekijkt hoe een nieuwbouwproject past in het gemeentelijk energiesysteem. Het bepaalt welke uitbreidingen nodig zijn en waar deze moeten komen. Voorwaarden zoals passief bouwen, collectieve laadpleinen en slimme warmtesystemen worden meegenomen. Stadsenergie investeert in lokale oplossingen in de wijk en koopt flexibiliteit in bij coöperaties en gespecialiseerde bedrijven. Bewoners en bedrijven krijgen flexibele contracten met tarieven gebaseerd op lokale opwek en netcapaciteit. Daarnaast krijgen bewoners en ondernemers zeggenschap over investeringen en beheer en onderhoud van het energiesysteem. Stadsenergie zorgt ervoor dat de bewoners en ondernemers in de wijk voldoende energie hebben zonder overbelasting van het net.
- **Uitbreiding bedrijventerrein:** Ondernemers die samen meer capaciteit willen gebruiken, krijgen via Stadsenergie een groepscontract. Stadsenergie stemt af met de netbeheerder en zorgt dat uitbreiding past in het bestemmingsplan en op een duurzame manier gebeurt. De verrekening van kosten wordt onderling geregeld, terwijl Stadsenergie borgt dat infrastructuur tijdig beschikbaar is.
- **Warmtetransitie:** Voor een wijk die van het gas af gaat, ontwerpt Stadsenergie samen met bewoners een passend warmteconcept. Het onderzoekt varianten zoals warmtenetten, blokwarmte, individuele oplossingen en warmtebuffers en organiseert lokale infrastructuur. Stadsenergie garandeert dat bewoners niet duurder uit zijn door kosten te socialiseren of subsidies toe te passen. Beheer en onderhoud kunnen bewoners zelf organiseren of overlaten aan Stadsenergie.

De visie staat, de praktijk vraag om pioniers

De energietransitie is complex, maar versnelt uitvoerbaar. Met Stadsenergie ontstaat overzicht, samenhang en decentrale daadkracht. Zo bouwen we aan een energiesysteem dat werkt voor iedereen — betrouwbaar, betaalbaar en toekomstgericht.

Wij geloven dat Stadsenergie een impactvolle sleutelrol speelt in het toepassen van energieplanologie en het versterken van lokale collectieven. Wij denken aan een sleutelrol voor Gemeentes en Provincies in nauwe samenwerking met de Netbeheerder en burgers en bedrijven, die zich allen samen organiseren. Het doel: decentraal verantwoordelijkheid dragen en de lange termijn regie voeren over de energievoorzieningen in samenhang met ruimtelijke ontwikkeling.

Hoe ziet volgens jou de ideale samenwerking eruit? Welke stappen moeten we nú zetten om decentraal regie te pakken? Jouw ideeën en ervaringen zijn cruciaal. Deel ze met ons en bouw mee aan een energiesysteem dat werkt voor iedereen.

Voor meer informatie of samenwerking: neem contact op met

Maarten van Blijderveen (maarten.van.blijderveen@dep.nl) of

Ryan Wendels (ryan.wendels@dep.nl)

